

Z P R A V O D A J

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce, v.v.i.

www.suip.cz <http://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/>
www.bozpinfo.cz www.vubp.cz

číslo 3/2014

Kontroly na základě podnětů v roce 2013

Podněty k provedení kontroly v roce 2013 směřovaly tradičně k subjektům, jejichž předmětem podnikání je obchod, poskytování služeb obyvatelstvu (např. restaurační zařízení), silniční nákladní doprava, stavebnictví, činnosti agentur práce, ostraha, zdravotní či sociální péče. Nejméně podnětů ve Středočeském kraji je tradičně z oblasti zemědělství a lesnictví, činnosti knihoven, výstavby vodních děl, bankovníctví, pojišťovnictví, lázeňství.

Nejčastější porušení pracovněprávních vztahů a podmínek spadají do oblasti odměňování zaměstnanců, dále na úsek pracovního poměru, pracovní doby, náhrad mzdy či náhrad výdajů v souvislosti s výkonem práce, dovolené, překážek v práci a odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání.

V roce 2013 bylo na Oblastním inspektorátu práce pro Středočeský kraj šetřeno celkem 706 podnětů, z čehož 514 podnětů směřovalo do oblasti pracovněprávní. Byly prošetřovány všechny přijaté podněty, část z nich nebylo však možné řešit pro neúplnost anebo nenalezení zaměstnavatelského subjektu.

Některé podněty nelze jednoznačně klasifikovat z právního hlediska, potažmo z hlediska spáchání přestupku či správního deliktu, případného postihu a také z kompetenčních hledisek orgánů inspekce práce. Kontrolované osoby nemívají při zahájení kontroly k dispozici potřebné doklady, často se vymlouvají na vnitřní předpisy, externí spolupracovníky, nepřítomnost osob, které jsou zodpovědné za zpracování a uschování dokladů personální praxe.

Inspektorát práce je často chybně podatelí a kontrolovanými osobami vnímán jako bezúplatný prostředník či vymahač individuálních nároků zaměstnanců a soudce při vyřizování pracovněprávních sporů. Nežádá podatel podnětu očekává, že orgán inspekce práce přímou zajistí plnění sporného nároku od druhého účastníka pracovněprávního vztahu nebo dokonce sám toto plnění podatelí vyplatí.

Toto nesprávné vnímání orgánů inspekce práce však nebrání provedení kontroly v poukazovaných oblastech a pozitivnímu působení na trvalé dodržování pracovněprávních předpisů u zaměstnavatelů. Provedená kontrola může zaměstnavatele vést k tomu, že v rámci odstranění zjištěného nedostatku poskytne zaměstnanci např. zadržovanou mzdu či potvrzení o zaměstnání, čímž se předejde soudnímu sporu a současně vyřeší nepřijemná a mnohdy složitá situace podatele.

Některé subjekty se primárně nesoustřeďují na naplnění litery zákona, nýbrž na obranu před sankcemi. Často kontrola z inspektorátu práce není v daném časovém úseku ojedinělá, neboť podněty ke kontrole či stížnosti jsou zasílány i jiným orgánům.

Některé kontrolované osoby předkládají nesourodé, neúplné či dokonce nečitelné doklady, neplní anebo jen částečně plní uložená opatření. Zvyšuje se počet anonymních podnětů, popř. stěžovatel žádá o zachování anonymity z důvodu strachu z případného postihu ze strany zaměstnavatele vůči jeho osobě a možnosti ztráty zaměstnání.

V roce 2013 bylo provedeno 38 následných kontrol u 35 subjektů, z čehož 33 kontrol bylo bez zjištěných nedostatků, u nedostatků nebyla uložena finanční sankce. V roce 2013 nebyly na Oblastním inspektorátu práce pro Středočeský kraj zaznamenány opakované podněty.

Mgr. Dagmar Robert Mroziewicz, M. A.,
inspektor

Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj

Tento příspěvek je pro Zpravodaj SÚIP zkrácen.
Celý článek je k dispozici na www.suip.cz (rubrika Zpravodaj,
číslo 3/2014) a www.bozpinfo.cz.

Úrazovost na staveništích v letech 2011–2013 – vývoj, trendy, vlivy

Staveniště je vždy plné nástrah. Z hlediska BOZP se totiž neustále vyvíjí a mění. Existuje však množina vlivů, které dokáží situaci na staveništi radikálně změnit.

V letech 2011–2013 nedošlo statisticky k výrazné změně počtu pracovních úrazů s výjimkou mírného poklesu počtu ostatních úrazů, která navazuje na trend let minulých. Pořád platí pravidlo, že pokud se stane úraz na stavbě, tak je velká pravděpodobnost, že půjde o úraz s hospitalizací delší než 5 dní nebo dokonce o úraz smrtelný.

Vliv na pokles ostatních úrazů má zejména pokles počtu stavebních prací v rámci celé ČR a také to, že na stavbách se pohybuje vysoký počet osob samostatně výdělečně činných. Tyto osoby své úrazy většinou nehlásí, a tudíž se o nich oblastní inspektoráty práce dozvídají až z jiné kontrolní činnosti. U úrazů s hospitalizací delší než 5 dní a úrazů smrtelných se úrazy těchto osob dostanou do statistik díky dobré spolupráci s policií.

Pokud vyhodnocujeme statistiku úrazovosti po jednotlivých měsících, tak počty úrazů jsou výrazně nižší.

ší v zimních měsících. Významný nárůst úrazovosti nastává obvykle v březnu nebo v dubnu a ve všech letech je vidět jasná souvislost s nástupem počasí vhodného pro stavební práce. Pokud je chladné období delší, tak dochází k výraznému zvýšení počtu úrazů na stavbách v následujícím období. To je dáno dvěma základními faktory. Prvním faktorem je spěch, kdy se pracovníci a firmy snaží dohnat práce z doby nevhodného počasí, tak aby dodrželi smluvní termíny. Faktorem druhým je značná proměnlivost počasí v jarním období. Často dochází k úrazům z důvodu poklesu nočních teplot pod bod mrazu.

V roce 2011 toto období trvalo od března až do června a nepříznivý vývoj se zastavil až v letních měsících. Podzimní postupný útlum stavebních prací pak ovlivnil úrazovost obdobně jako v předchozích letech. V roce 2012 byl zejména únor výrazně teplotně podprůměrný, období skokového nárůstu úrazů nastalo v březnu. Během následujícího období se počty úrazů příliš neměnily, v listopadu stavební činnost zbrzdil brzký sníh, který vydržel mnohdy s krátkými přestávkami až do dubna 2013. Nárůst úrazovosti na stavbách v roce 2013 nastal až v květnu, což je relativně neobvyklé. V letních měsících byly počty úrazů taktéž nadprůměrné, častou příčinou úrazu byl právě spěch (a na něj navazující nedodržování technologických postupů). Z úrazové statistiky zbytku roku se dá odlišit snaha dohnat zpoždění nabrané v období ledna až května.

Vlivů na úrazovost je poměrně mnoho. V letech 2011–2013 bylo stavebnictví navíc v útlumu. Tento trend se v letošním roce začíná měnit, v následujících letech ekonomičtí analytici očekávají i pomalý růst. Bylo by žádoucí, aby s nárůstem stavebních prací ne vzrostl počet úrazů. Statistiky tomu však nenasvědčují.

Zdroj: Databáze SÚIP, www.chmi.cz, www.czso.cz

Ing. Milan Moravec,
vedoucí útvaru inspekce I
Oblastní inspektorát práce pro hlavní město Prahu

BOZP info.cz

PRŮBĚŽNÝ INFORMAČNÍ
SERVIS Z OBLASTI BOZP
www.bozpinfo.cz

**BEZPEČNOST
PRÁCE**

Evropská agentura pro
bezpečnost a ochranu
zdraví při práci

**FOCAL
POINT**

<http://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/>

Nový Centrální registr elektronizace úkonů inspekce práce

Státní úřad inspekce práce se připravuje na uvedení nového informačního systému do ostrého provozu. Jedná se o projekt s názvem „Vytvoření centrálního registru elektronizace úkonů inspekce práce“ (IS REÚIP), reg. č. CZ.1.06/1.100/07.06450.

Záměrem projektu je naplnění následujících cílů: elektronizace úkonů a omezení tištěných dokumentů, napojení na Informační systém základních registrů (ISZR), zajištění vzdáleného přístupu do IS REÚIP, kompletní evidence průběhu kontroly i správního řízení, sjednocení pracovních postupů napříč inspektoráty a druhy inspekce.

Informační systém prochází ověřovacím provozem. Členové realizačního týmu IT SÚIP složeného ze zaměstnanců odboru informatiky a garantů odborných oblastí shromažďovali připomínky vyplývající z požadavků na informační systém. Připomínky jsou postupně zhotovitelem IS REÚIP zapracovávány. Zároveň bylo nutné sladit a následně aplikovat sjednocené procesy a šablony a zajistit jejich soulad s novou legislativou. V období července a srpna prošel celý systém náročným testováním a akceptačním řízením.

SÚIP ve své databázi eviduje data již od roku 1993. Tato tzv. historická data z prováděné kontrolní činnosti a záznamy pracovních úrazů jsou nesmírně důležitým zdrojem informací pro tvorbu nezkrácených statistik a pro budoucí směřování kontrolní činnosti. Ověřovací provoz ukázal, že migrace dat bude komplikovaná, a to zejména z důvodu v čase se měnících formátů a struktury dat.

Před uvedením nového IS REÚIP do provozu je proto nutné provést migraci těchto dat do nových datových struktur. Cílem je připravit data do podoby, která umožní bezproblé-

mový převod do přichystaných databázových struktur rozšířených o agendy dříve vedené a provozované mimo informační systém. Vzhledem ke složitosti a množství migrovaných dat bylo rozhodnuto, že jednotlivé oblastní inspektoráty budou do ostrého provozu nabíhat postupně.

V samotném závěru projektu bude nutné vyladit výkon aplikace. Doposud provedené zátěžové testy ukázaly, že pro centralizovaný chod aplikace, ke které přistupují stovky uživatelů z různých lokalit, je pro efektivní práci velmi důležité dosáhnout uspokojivé hodnoty odezvy systému. Na určitých pracovištích proto bude navýšena rychlost připojení.

V rámci projektu IS REÚIP bylo rozhodnuto o zpřístupnění údajů z evidencí resortu MPSV nutných pro efektivní výkon kontroly orgány inspekce práce. Data jsou poskytována ze zákona a přístup k nim je evidován. Od přímého napojení na externí databáze je možné očekávat zkvalitnění a zrychlení realizovaných kontrol.

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií a Evropským fondem pro regionální rozvoj.

Ing. Zdeněk Kašpárek,
ředitel odboru informatiky
Státní úřad inspekce práce

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

Setkání držitelů osvědčení „Bezpečný podnik“ na Vysočině

Kraj Vysočina spadá do územní působnosti Oblastního inspektorátu práce pro Jihočeský kraj a Vysočinu (dále „OIP“). Na území kraje Vysočina je v současné době jedenáct držitelů osvědčení „Bezpečný podnik“. Tyto podniky nejenže toto ocenění vlastní, ale i opětovně obhajují.

Aby udržení a prohlubování systému bezpečnosti bylo snazší zejména pro podniky, které toto ocenění získaly poprvé, vznikl impulz k setkávání bezpečnostních techniků a zástupců „bezpečných podniků“. Tato setkání si předsevzala za úkol představit hostitelskou organizaci, seznámit se se způsoby řízení bezpečnosti práce (dále „BP“) a se zájmovostmi, které by mohly zaujmout i ostatní.

Koncem května letošního roku žezlo setkání převzal BOSCH DIESEL s.r.o., Jihlava, významný zaměstnavatel kraje Vysočina, vyrábějící komponenty do dieselových motorů automobilů.

Oficiálního zahájení se ujala Ing. Zdena Stuhlová, vedoucí oddělení BP hostitelské organizace, která zúčastněné na půdě BOSCH DIESEL s.r.o., Jihlava, přivítala a seznámila s programem a požádala vedoucího inspektora OIP Ing. Jiřího Pelikána o několik úvodních slov. Ten zhodnotil program „Bezpečný podnik“ a vyjádřil podporu v dalším zlepšování a rozvíjení systému. Vedoucí kanceláře OIP Jihlava Ing. Jiří Semerád poděkoval všem zástupcům držitelů titulu „Bezpečný podnik“ za úsilí, které věnují prosazování a zkvalitňování péče o BP. Následovala prohlídka hlavních provozů společnosti a po návratu byly prezentovány zkušenosti podniku, který po šesté obhájil titul „Bezpečný podnik“.

Veliký zájem všech zúčastněných sklídila informace pana Roberta Jarkovského o programu „Skoronehody“, který proběhl v uplynulém roce. Tento program měl poukázat na příčiny nežádoucích stavů a motivovat zaměstnance k preventivním opatřením. Každý se měl na svém pracovišti zamyslet nad tím, co ohrožuje jeho zdraví a bezpečnost, a na toto nebezpečí upozornit. V rámci organizace byly tyto podněty vyhodnocovány a na jejich základě byla přijata opatření.

Za rok se sešlo 328 podnětů. Ze všech přijatých podnětů byl každý měsíc vylosován a věcnou cenou odměněn jeden návrh a na konci roku byl ze všech podaných podnětů (skoronehod) vylosován jeden, jehož podatel byl odměněn hlavní cenou.

Snad jediným nedostatkem tohoto programu je to, že bez věcné motivace se v letošním roce snížil počet podnětů, ale na druhou stranu podnítil široký zájem zaměstnanců o tuto oblast. Takto to hodnotili všichni zúčastnění a shodli se na tom, že tento nápad se dá realizovat i v jejich organizaci.

V rámci prohlídky závodu byla navštívena i vlastní jednotka hasičů. Všichni účastníci obdivovali vybavení hasičů, nejen pro zdolávání požárů, ale i pro poskytnutí rychlé zdravotní pomoci. Jednotka je také vybavena i na likvidaci dalších havárií. Největší počet výjezdů má jednotka k likvidaci úniku kapalin ze strojních zařízení.

Při prohlídce pro nás byla připravena i ukázka zdolávání požáru. Pro výcvik vlastních zaměstnanců hasiči využívají „trenažér“ (plynový hořák napojený na propan-butanovou soupravu s příslušenstvím), kde se dá vyzkoušet použití ručních hasicích přístrojů. Zaměstnanci si mohou vyzkoušet téměř reálnou situaci zdolávání požáru a zakusit si pocit v blízkosti plamenů, ale i účinnost ručních hasicích přístrojů. Z úst zúčastněných zaznělo postesknutí, že obdobný „trenažér“ nikdo na našem trhu neviděl.

Při odchodu účastníků v pozdních odpoledních hodinách se všichni bezesbytku shodli na tom, že si všichni ze setkání odnáší nové poznatky, a projevíli zájem účastnit se dalšího setkání v některém z dalších „Bezpečných podniků“ v kraji Vysočina.

Ing. Stanislav Dvořák, inspektor
Oblastní inspektorát práce
pro Jihočeský kraj a Vysočinu

Dvě ilustrační fotografie dokumentující realizaci programu „Skoronehody“ a ukázkou zdolávání požáru v areálu firmy BOSCH DIESEL s.r.o., Jihlava, naleznete na www.suip.cz (rubrika Zpravodaj, číslo 3/2014) a www.bozpinfo.cz.

Projekt financovaný z ESF pomůže vytvořit protikorupční strategii SÚIP

Státní úřad inspekce práce od května 2014 realizuje projekt pod názvem „Tvorba protikorupční strategie a vzdělávání zaměstnanců v oblasti protikorupčních opatření v rámci SÚIP“, registrační číslo CZ.1.04/4.1.00/B6.00011, spolufinancovaný z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Boj s korupcí je dlouhodobý proces vyžadující spolupráci všech složek veřejné správy, a to v oblasti prevence, zprůhlednění procesů i postihů, což je také důvodem, proč se SÚIP rozhodl realizovat tento projekt vycházející ze Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014 schválené usnesením vlády č. 39 ze dne 16. ledna 2013.

Vytvoření protikorupční strategie SÚIP včetně implementace protikorupčních opatření do chodu organizace a nastavení vnitřního systému efektivního boje proti korupci je jedním z cílů tohoto projektu. Cílem samotné strategie je zkvalitnění činnosti a posílení efektivity fungování úřadu a eliminace korupčního potenciálu na SÚIP.

Dalším cílem projektu je poskytnout vzdělávání zaměstnanců úřadu v oblasti boje proti korupci a etiky spolu s vytvořením instruktážního videa s nejčastějšími korupčními situacemi a možnostmi jejich řešení.

V červenci 2014 byla uzavřena smlouva s dodavatelem poradenských služeb při realizaci nadlimitní veřejné zakázky pod názvem „Komplexní zajištění efektivních nástrojů v boji proti korupci“.

Korupce (lat. corrumpere – zmařit, zkazit, uplácat, podplácet) je pojem, který není zcela jednotně definován. Korupce představuje zejména slíbení, nabídku nebo poskytnutí úplatku

s cílem ovlivnit něčí jednání nebo rozhodnutí, anebo žádost o úplatek či jeho přijetí. Úplatek nemusí mít vždy pouze finanční podobu (úplatek v tradiční podobě „obálky“), může se jednat např. o poskytnutí informací, hmotných darů (šperky) a jiných výhod, služeb (stavební práce, zaplacení dovolené, sexuální služby), případně zvýhodňování známých a příbuzných apod.

Zdroj: <http://icv.vlada.cz/cz/protikorupcni-opatreni/nejcastejsi-dotazy/#x91229>

Trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.) postihuje korupci především pomocí trestných činů přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333). Zároveň vymezuje (§ 334) některé klíčové pojmy, například „úplatek“. Rozhodující prostor a hlavní nebezpečí korupce leží především v oblasti veřejné správy, trestní zákoník proto obsahuje vybrané činy úředních osob, a to zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329) a maření úkolů úřední osoby z nedbalosti (§ 330).

Přestože trestní zákoník chrání především čistotu veřejného života a nestranné a objektivní obstarávání věcí obecného zájmu, trestá i korupci v podnikání a soukromoprávních vztazích. K trestným činům, které mají znaky korupčního chování v určitých zvláštních situacích, lze řadit také například trestné činy: porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220 a § 221), pletichy v insolvenčním řízení (§ 226), zneužití informace a postavení v obchodním styku (§ 255), sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257), pletichy při veřejné dražbě (§ 258).

<http://icv.vlada.cz/cz/protikorupcni-opatreni/nejcastejsi-dotazy/#x91221>

Ing. Jana Černínová,
projektový manažer
Státní úřad inspekce práce

Vývoj pracovní úrazovosti v ČR v roce 2013

V roce 2013 bylo v České republice nově hlášeno celkem 42 927 případů pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy, z toho 12 509 pracovních úrazů utrpěly ženy. Celkově 42 355 pracovních úrazů bylo spojeno s následnou pracovní neschopností delší než 3 dny. Z tohoto počtu se jich 12 400 událo ženám. V důsledku pracovní neschopnosti pro pracovní úraz bylo denně v práci nepřítomno v průměru 6 553 osob, tj. o 67 osob méně než v roce 2012.

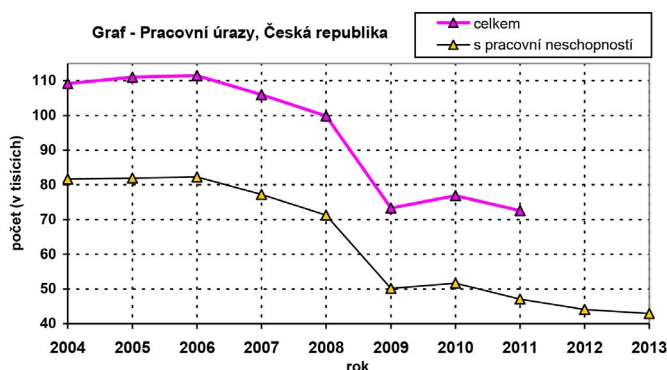
V roce 2013 došlo k poklesu počtu i četnosti pracovních úrazů s pracovní neschopností proti roku 2012. Pracovní úrazy bez pracovní neschopnosti a smrtelné pracovní úrazy nebyly již statisticky sledovány (NemÚr - ČSÚ). V letech 2004–2013 došlo u mužů ke snížení počtu pojištěných o 3 %, zatímco u žen naopak ke zvýšení počtu pojištěných o 6 %. Pracovní úrazovost se v České republice v roce 2013 vyznačovala mírným poklesem většiny ukazatelů pracovní úrazovosti, kromě průměrné doby trvání jednoho případu (nárůst) a průměrné doby pracovní neschopnosti pro pracovní úraz (stagnace).

Absolutní počet pracovních úrazů s následnou pracovní neschopností klesl proti roku 2012 o 2,7 %. Počet pojištěnců také meziročně klesl, a to o 0,7 %. To se promítlo do četnosti těchto pracovních úrazů poklesem tohoto ukazatele o 2,0 %. Snížil se i počet kalendářních dnů pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy (o 1,3 %), a tím i průměrný denní stav práce neschopných (o 1,0 %). Průměrné procento pracovní neschopnosti zůstalo stejné jako v roce předchozím. Průměrná doba trvání jednoho případu dosáhla v roce 2009 již 55,2 kalendářních dnů na jeden případ. V roce 2010 zaznamenal tento ukazatel pokles o 5,5 %, ale v roce 2011 opět narostl o 5,6 %. V roce 2012 tento ukazatel stagnoval a v roce 2013 dosáhl hodnoty 55,7.

Nejčastějším zdrojem pracovních úrazů s pracovní neschopností nad 3 dny byla v roce 2013 skupina „materiály, břemena, výrobky, strojní součásti“ (31 %). U závažných pracovních úrazů to byla skupina „budovy, konstrukce, povrchy nad úrovní

země“ (41 %) a u smrtelných pracovních úrazů skupina „pozemní vozidla“ (31 %). Nejčastější příčinou u všech typů pracovních úrazů v roce 2013 bylo „špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko“. U pracovních úrazů s pracovní neschopností nad 3 dny byla uvedena v 83 % případů a u pracovních úrazů smrtelných ve 46 %.

V roce 2013 bylo vykááno 113 smrtelných pracovních úrazů, což je stejný počet jako v roce 2012. Četnost smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců se tím meziročně nezměnila. K největšímu poklesu počtu případů i četnosti došlo v „ubytování, stravování a pohostinství (I.)“, a to přibližně o 12 %. K největšímu nárůstu počtu případů i četnosti došlo ve „výrobě a rozvodu elektřiny aj. energie (D.)“ – přibližně o 15 %. Počet smrtelných pracovních úrazů klesl zejména ve skupině zdrojů úrazu „pozemní vozidla, ostatní dopravní prostředky“ a „systémy pro dopravu, manipulaci a skladování“ a vzrostl zejména ve skupině „nebezpečné látky“.

Ing. Petr Mrkvička,
Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.